

Preventivno djelovanje na prirodne katastrofe neophodno je ako želimo da smanjimo ljudske žrtve i štete

ČOVJEK protiv **SILA** **PRIRODE**

Prirodne katastrofe nastaju djelovanjem prirode, a neke su uzrokovane viševjekovnim djelovanjem ljudi. Odnose ogroman broj ljudskih žrtava i stvaraju materijalnu štetu, mada je današnjom modernom tehnologijom moguće predvidjeti nastanak nekih od njih (poplave, uragani, niske temperature)

PIŠE: *Nikolina Brnić, portparol Fonda za zaštitu životne sredine RS*

S obzirom da ovaj broj našeg časopisa izlazi nekoliko dana nakon 11. oktobra - svjetskog dana posvećenog smanjenju prirodnih katastrofa, ovom prilikom čitaocima želimo da skrenemo pažnju na važnost preventivnog djelovanja na prirodne katastrofe, kao i na ogromne posljedice po čovjeka koje one izazivaju. Prirodne katastrofe nastaju djelovanjem prirodnih sila, a manifestuju se kroz zemljotrese, požare (uključujući i šumske požare), poplave, suše, snježne lavine, olujna nevremena, odrone, klizišta, orkanske vjetrova i vulkanske erupcije.

NEPROCJENJIVE ŠTETE

Zajednička karakteristika za sve njih je to što se pojavljuju iznenada (zemljotresi, odrone) i odnose ogroman broj ljudskih žrtava, mada je današnjom modernom tehnologijom moguće predvidjeti nastanak nekih od njih (poplave, uragani, niske temperature).

Većina evropskih zemalja pogođena je barem jednom od tih nesreća. Mnogo ljudi je poginulo, a mnogo više ih je povrijeđeno ili na drugi način pogođeno prirodnim katastrofa-

ma, koje su uzrokovale i ogromnu materijalnu štetu.

Uzroci nastanka su različiti. Djelimično ih izaziva sama priroda, usljed klimatskih promjena koje se dešavaju, ali dobrim dijelom ih izaziva i sam čovjek. Najbolji primjer za to su požari. Požar je nekontrolisano širenje vatre u prostoru, koje nanosi materijalnu štetu i odnosi ljudske živote. Požari su jedan od glavnih uzročnika uništavanja šuma. Primjera ima mnogo, a jedan od drastičnijih je požar u Viskonsinu i Mičigenu (SAD) iz 1871. godine, koji je uništio 1,7 miliona hektara šume i odnio 2.200 ljudskih života. U Sibiru, 1915. godine, požar je uništio milion km² šume. Čađ koja je prekrila nebo onemogućila je prodor sunčevih zraka i temperatura se spustila za nekoliko stepeni. Pored toga što uništava biljne vrste, požari zagađuju i životnu sredinu, jer je usljed ogromnih požara potreban dug vremenski period da bi se stanje vratilo na prvobitno.

Cjelodnevno praćenje šuma i izgradnja na stotine tornjeva za detekciju požara neke su od mjera koje je turska vlada preduzela da bi smanjila rizik od požara. Glavni razlog za većinu od oko 580 požara u Bugarskoj 2008. godine bilo je paljenje strništa i biljnih ostataka od strane poljoprivrednika, iako je ta praksa zabranjena i kažnjiva novčano (do 3.000 evra).

Neke od mjera koje svako od nas može da učini da bi preventivno djelovao na nastanak požara je obilježavanje lokacija tamo gdje je zabranjeno korišćenje otvorenog plamena ili

alata koji varniče (šume, rudnici, obuka zaposlenih, postavljanje aparata za gašenje požara, obezbjeđenje protivpožarnih puteva, korišćenje nezapaljivih materijala...).

Oluje i poplave su neke od prirodnih opasnosti koje je najlakše predvidjeti, ali tornada nisu. Ni zemljotresi nisu rijetki u našem okruženju, a izazivaju ogromnu materijalnu štetu i izazivaju ljudske žrtve. Balkansko poluostrvo ima mnogo komplikovaniju tektonsku strukturu od ostatka Evrope. Dva zemljotresa jačine 7,3 i 7,8 po Rihterovoj skali koji su 1904. potresli Bugarsku najjači su koji su pogodili evropski kontinent. Blaži zemljotresi su česti u regionu.

Varijacije klime nižu se iz godine u godinu, ali ne toliko drastično da bi se govorilo o značajnijoj promjeni klime. Klima jednog područja se ne mjeri godinama, već milenijumima. Sa druge strane, životna sredina je kao čovjek - što je više iritirana, isprovocirana i ugrožena, reakcija dobija ekstremne oblike. Odgovori su suše, poplave, učestalo javljanje tropskih cikona, širenje pustinjskih oblasti, cunami, lavine...

NIŠTA BEZ SARADNJE

Napredak u procesu osmatranja svijeta, uvođenje meteoroloških radara, satelita i drugih vrsta monitoringa uz obradu prikupljenih podataka, usloveli su značajno poboljšanje naučnog tumačenja fizičkih procesa u atmosferi i njihove interakcije.

Što se balkanskih zemalja tiče, zaključak je da je potrebna razmjena iskustva kako bi se što uspješnije spriječile teške posljedice velikih prirodnih katastrofa, prije svega po stanovništvo. Nijedna zemlja u regionu nema dovoljno kapaciteta da se sama bori sa prirodnim i drugim katastrofama, pa je vrlo bitna i neophodna saradnja u toj oblasti.

